

कोरोनामुळे २०२१ ची जनगणना पुढे ढकलली गेली, ओबीसीची जातनिहाय गणना नाहीच

नवी दिल्ली(विशेष)

प्रतिनिधि: केंद्र सरकारच्या जनगणना अभियानानुसार २०२१ मध्ये सुरु होणारी जनगणना कोविड साथ रोगामुळे असिंक्षित काळासाठी पुढे ढकलण्यात आली आहे. त्यामुळे देशातील जनगणना सध्या स्पृशी आहे. केंद्र सरकारने पावसाळी अधिवेशनात माहिती दिली. निवडणुसाठी लोकसभा, विधानसभा आणि स्थानिक सराज्य संसद्यांचे सीमांकन, त्याचे आरक्षण आणि केंद्र आणि राज्य सरकारच्या लोकलक्याणकारी योजनांसाठी जनगणनेचा डेटा वापरला जातो. जनगणनेतील उशीर या सर्वांवर परिणाम करण्यात आहे.

२०२१ ची जनगणना कधी सुरु होईल ? या विलंबाचा सामान्य लोकांवर कसा परिणाम होईल ? सरकारच्या योजनांवर याचा काय परिणाम होईल ? देशात जनगणना कधीपासून होत आवे ? यात काय बदल जाला ?

जनगणना कधी सुरु होणार होती ?

२८ मार्च २०१९ रोजी केंद्र सरकारने राजपत्र अधिसूचना

जारी करत २०२१ च्या जनगणना-नेती माहिती दिली होती. ही जनगणना दोन टप्प्यात होणार होती. पहिल्या टप्प्यात, एप्रिल २०२० ते सप्टेंबर २०२० पर्यंतची घराची यादी आणि त्याची गणना केली जाणार होती. त्याच वेळी, देशाच्या लोकसंख्येच्या संगमिताले होती की, २८ फेब्रुवारी २०२१ पर्यंत केली जाणार होती. कोरोनामुळे यांची कोणतोही काम सुरु झालेला नाही.

यावर्षी मार्चमध्ये गृह मंत्रालयाने संसदीय समितीला जनगणना करण्यासाठी संभाव्य नवीन टाइमलाइन दिली होती. यामध्ये २०१९-२२ दरम्यान पहिले टप्प्याचे फिल्ड वर्क संगमिते होते. त्यावरेवर दुसरा टप्पा २०२३-२४ पर्यंत पूर्ण होणे अपेक्षित होते. घराची यादी आणि गणना पहिल्या टप्प्यात होणार होती. यात घराची स्थिती, घरात उपलब्ध असलेल्या सुविधा आणि मालमतेची गणना केली जाणार होती.

दुसर्या

टप्प्यात, जनगणनेदरम्यान लोकसंख्या, लोकसंख्याशास्त्र, धर्म, अनुवादित जाती आणि जमाती (एस्सी/एसटी), भाषा, साक्षरता दर आणि शिक्षण, आर्थिक स्थिती, स्थलांतर इत्यादीच्या आधारे गणना केली जाणार होती. यासह, गृह मंत्रालयाने संगमिताले होती की, लोकसंख्येचा तात्पुरता डेटा पुढील लोकसाठा निवडणुकीपूर्वी २०२३-२४ मध्ये जारी केला जाईल. आता पावसाळी अधिवेशनात, सरकारने सांगितले की हे काम कधीपासून सुरु केले जाईल, ते आद्यात निश्चित करण्यात आलेले नाही.

या विलंबाचा सार्वजनिक वितरण यव्वेत्तर काय परिणाम होईल ?

सरकार या योजना बनवते आणि अमात्यात आणते त्यात जनगणना महात्वाची भूमिका करण्यात आणिं योजना ८० कोटी लोक या कक्षेत येतात.

अशी आहे जी सरकारच्या सार्वजनिक वितरण प्रणालीतीची पात्र जाले आहेत, त्याना २०२३-२४ पर्यंत प्रतीक्षा करावी लागेल.

जनगणना वेळेवर जाली असती तर त्याना २०२१ पासून हा लाभ मिळाला असता.

खरं तर आधार डेटा आणि इतर लोकसंख्या प्रोजेक्टर्सुसार देशाची संधार्याची लोकसंख्या सुमारे ९३ कोटी आहे. जर या लोकसंख्येच्या गोप्यीएस कव्हर्संचे हक्कदार मानले गेले तर सुमारे ९३ कोटी लोकांना जाऊ शकते.

जनगणनेच्या विलंबामुळे इतर कोणत्या योजना प्रभावित होती ? सुरुवातीला, जनगणनेचा डेटा ३० कोटीहून अधिक विधावा, अंगं, दर्दिं रेखेखालील वृद्ध लोकांना आर्थिक मदतीसाठी वापरला गेला. २०११ च्या जनगणनेमध्ये केंद्राने सामाजिक-आर्थिक जाती जनगणने (छउउड) ला केली. डराउ च्या मरे, हे कहररेज ३ कोटीवर्षी ६ कोटी पर्यंत वाढवायला हवे होते. मात्र, सरकार यासाठी पुरेसे बजेट देऊ शकले नाही.

बहुतेक केंद्रीय योजनांमध्ये, लाभांतरीची संख्या या डराउ डेटाच्या आधारावर निश्चित जातीनिहाय आकडेवारीही जाहीर करण्यात येत होती. १९४१ च्या जनगणनेत यांतीनिहाय डेटा गोळा करण्यात आला होता, परंतु तो लोकांना आरोग्य विस्थापनानुसार ते घर जाहीर करण्यात आला नाही. स्वातंत्र्यानंतर सरकारने फक्त अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जामातीची लोकसंख्या आकडेवारी जाहीर करण्याचा निर्णय घेतला. तेह्यापासून, उर्वरित जातीसाठी जातीनिहाय आकडे कधीही प्रकाशित केले गेले नाहीत.

जंगावरही परिणाम होईल का ? लोक सभा-विधानसभा जांगांचे परिसीमन २०२६ मध्ये केले जाणार आहे. तोर्येत लोकसंख्येची आकडेवारी अपेक्षित आहे. अशा परिस्थितीत, २०२६ मध्ये होणारे परिसीमन या विलंबामुळे पुढे जाण नाही, असे म्हटले जाऊ शकते.

देशात योजनांची कथीपासून होत आहे ? देशात पहिली जनगणना १८८१ मध्ये जाली. त्यानंतर दर १० वर्षांनी जनगणना केली जाते. १९३१ पर्यंतच्या जनगणनेत जातीनिहाय आकडेवारीही जाहीर करण्यात आला नाही. त्याची संख्या आधारावर निश्चित जातीनिहाय डेटा गोळा करण्यात आला नाही. परंतु तो लोकांना आरोग्य विस्थापनानुसार ते घर जाहीर करण्यात आला नाही. स्वातंत्र्यानंतर सरकारने फक्त अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जामातीची लोकसंख्या आकडेवारी जाहीर करण्याचा निर्णय घेतला. तेह्यापासून, उर्वरित जातीसाठी जातीनिहाय आकडे कधीही प्रकाशित केले गेले नाहीत.

महाराष्ट्रातील दोन शिक्षकांना राष्ट्रीय शिक्षक पुरस्कार

नवी दिल्ली :

महाराष्ट्रातील दोन शिक्षकांना अध्यापन क्षेत्रातील उल्लेखनीय कायांसाठी वर्ष २०२१ चा राष्ट्रीय शिक्षक पुरस्कार जाहीर झाला आहे. ५ सप्टेंबर २०२१ रोजी राष्ट्रीय कायिंदिव यांच्यांनी हस्ते दूरदृश्य प्रणालीद्वारे विलिंगिकायाच्या उपर्युक्तीत पुरस्कार वितरित होणार आहे.

गडविरोली जिल्हातील सिंधुरावा तालुकातील उल्लेखनीय कायांसाठी योजना आहे. त्यावरेवर दुसरा टप्पा २०२३-२४ पर्यंत पूर्ण होणे अपेक्षित होते. घराची यादी आणि गणना पहिल्या टप्प्यात होणार होती. यात घराची स्थिती, घरात उपलब्ध असलेल्या सुविधा आणि मालमतेची गणना केली जाणार होती.

केंद्रीय शिक्षण मंत्रालयाने नुक्तेचे वर्ष २०२१ च्या राष्ट्रीय शिक्षक पुरस्काराची घोषणा केली आहे. त्याची योजना आहे. त्यावरेवर दुसरा टप्पा २०२३-२४ पर्यंत पूर्ण होणे अपेक्षित होते. घराची यादी आणि गणना पहिल्या टप्प्यात होणार होती. यात घराची स्थिती, घरात उपलब्ध असलेल्या सुविधा आणि मालमतेची गणना केली जाणार होती.

केंद्रीय शिक्षण मंत्रालयाने नुक्तेचे वर्ष २०२१ च्या राष्ट्रीय शिक्षक पुरस्काराची घोषणा केली आहे. त्याची योजना आहे. त्यावरेवर दुसरा टप्पा २०२३-२४ पर्यंत पूर्ण होणे अपेक्षित होते. घराची यादी आणि गणना पहिल्या टप्प्यात होणार होती. यात घराची स्थिती, घरात उपलब्ध असलेल्या सुविधा आणि मालमतेची गणना केली जाणार होती.

गडविरोली जिल्हातील उल्लेखनीय कायांसाठी योजना आहे. त्यावरेवर दुसरा टप्पा २०२३-२४ पर्यंत पूर्ण होणे अपेक्षित होते. घराची यादी आणि गणना पहिल्या टप्प्यात होणार होती. यात घराची स्थिती, घरात उपलब्ध असलेल्या सुविधा आणि मालमतेची गणना केली जाणार होती.

गडविरोली जिल्हातील उल्लेखनीय कायांसाठी योजना आहे. त्यावरेवर दुसरा टप्पा २०२३-२४ पर्यंत पूर्ण होणे अपेक्षित होते. घराची यादी आणि गणना पहिल्या टप्प्यात होणार होती. यात घराची स्थिती, घरात उपलब्ध असलेल्या सुविधा आणि मालमतेची गणना केली जाणार होती.

गडविरोली जिल्हातील उल्लेखनीय कायांसाठी योजना आहे. त्यावरेवर दुसरा टप्पा २०२३-२४ पर्यंत पूर्ण होणे अपेक्षित होते. घराची यादी आणि गणना पहिल्या टप्प्यात होणार होती. यात घराची स्थिती, घरात उपलब्ध असलेल्या सुविधा आणि मालमतेची गणना केली जाणार होती.

गडविरोली जिल्हातील उल्लेखनीय कायांसाठी योजना आहे. त्यावरेवर दुसरा टप्पा २०२३-२४ पर्यंत पूर्ण होणे अपेक्षित होते. घराची यादी आणि गणना पहिल्या टप्प्यात होणार होती. यात घराची स्थिती, घरात उपलब्ध असलेल्या सुविधा आणि मालमतेची गणना केली जाणार होती.

गडविरोली जिल्हातील उल्लेखनीय कायांसाठी योजना आहे. त्यावरेवर दुसरा टप्पा २०२३-२४ पर्यंत पूर्ण होणे अपेक्षित होते. घराची यादी आणि गणना पहिल्या टप्प्यात होणार होती. यात घराची स्थिती, घरात उपलब्ध असलेल्या सुविधा आणि मालमतेची गणना केली जाणार होती.

गडविरोली जिल्हातील उल्लेखनीय कायांसाठी योजना आहे. त्यावरेवर दुसरा टप्पा २०२३-२४ पर्यंत पूर्ण होणे अपेक्षित होते. घराची यादी आणि गणना पहिल्या टप्प्यात होणार होती. यात घराची स्थिती, घरात उपलब्ध असलेल्या सुविधा आणि मालमतेची गणना केली जाणार होती.

गडविरोली जिल्हातील उल्लेखनीय कायांसाठी योजना आहे. त्यावरेवर दुसरा टप्पा २०२३-२४ पर्यंत पूर्ण होणे अपेक्षित होते. घराची यादी आणि गणना पहिल्या टप्प्यात होणार होती. यात घराची स्थिती, घरात उपलब्ध असलेल्या सुविधा आणि मालमतेची गणना केली जाणार